

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE I NAUKU

BIRO ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA

Nastavni program

**Muzičko obrazovanje
za VII razred**

Skoplje, 2023. godina

OSNOVNI PODACI O NASTAVNOM PROGRAMU

Nastavni predmet	<i>Muzičko obrazovanje</i>
Vrsta/kategorija nastavnog predmeta	Obavezan
Razred	VII (sedmi)
Teme/oblasti nastavnog programa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Slušanje i razumijevanje muzike</i> • <i>Muzička pismenost i izvođačke aktivnosti</i>
Broj časova	1 čas nedjeljno / 36 časova godišnje
Oprema i sredstva	<p>Specijalizovana učionica (kabinet), koja pored standardnih sredstava i pomagala, opremljena je i sa :</p> <ul style="list-style-type: none"> • klavir/pijanino/električno pijano ili bilo koji drugi muzički temperirani instrument; • dječiji ritmički instrumenti (ritmički i melodijski); • različiti izvori učenja iz prirode i neposrednog okruženja - drvene ili metalne šipke, stakleni, drveni, metalni predmeti sa raznovrsnom akustikom u učionici; • štampani materijali (notni zapisi, priručnici, časopisi, novine, knjige, enciklopedije i druga literatura); • dvodimenzionalni otisci – neprojektovane (slike, fotografije, poster, ilustracije); • uređaji za reprodukciju audio i video zapisa (CD i DVD- uređaj, haj-faj uređaj, TV prijemnik, kompjuter sa pristupom internetu, kvalitetni zvučnici, LCD-projektor, pametna (smart) tabla); • audio i video zapisi: audio i video CD-ovi sa odgovarajućim sadržajem; • edukativni digitalni materijali; • interaktivna tabla.
Normativ nastavnog kadra	<p>Nastavu Muzičkog obrazovanja u sedmom razredu može izvoditi lice sa završenim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studijama muzičke umjetnosti, nastavni smjer/muzička teorija i pedagogija, VII/1 ili VI A (prema MRK) i 240 EKTS;

- studijama muzičke umjetnosti, drugi nenastavni smjer, VII/1 ili VI A (prema MRK) i 240 EKTS sa stečenom pedagoško-psihološkom i metodičkom spremom na akreditovanoj visokoškolskoj ustanovi.

POVEZANOST SA NACIONALNIM STANDARDIMA

Ishodi učenja navedeni u Nastavnom programu vode ka sticanju sljedećih kompetencija koje su obuhvaćene u oblasti **Umjetničko izražavanje i kultura**

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
VIII-A.1	da pokaže poznavanje različitih oblika umjetničkog izražavanja iz svih oblasti kulture (književnost, muzika, vizuelna umjetnost, scenska umjetnost, dekorativna umjetnost, arhitektura, dizajn);
VIII-A.2	da identifikuje različite manifestacije popularne kulture i njihov utjecaj na razvoj estetskih vrijednosti;
VIII-A.3	da izražavaju vlastite ideje, iskustva i emocije, koristeći umjetničke ili druge oblike kreativnog izražavanja (individualnog ili kolektivnog);
VIII-A.4	da tumači ideje, iskustva i emocije izražene u umjetničkim radovima drugih, koji pripadaju svojoj ili drugoj kulturi;
VIII-A.5	da manifestuje znanje o vlastitoj kulturi i različitim načinima njenog izražavanja kroz književnost i vizuelne umjetnosti, muziku i ples, građevine i druge kulturne proizvode.;
VIII-A.6	da identifikuje razlike i sličnosti između vlastite kulture i drugih kultura u svom neposrednom i širem okruženju i analizira njihovu povezanost i međuzavisnost;
VIII-A.9	da prepozna i objasni kako je kultura kojoj pripada (uključujući tradiciju i religiju) utjecala na formiranje njegovog/njenog identiteta i pogleda na svijet;
VIII-A.12	da tumače svijet ne samo iz ugla pripadnika vlastite kulture već i kroz perspektivu drugih kultura.
	<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>
VIII-B.1	umjetnost i drugi oblici kulturnog izražavanja doprinose razumijevanju i mijenjanju svijeta;
VIII-B.3	poštovanje i unapređenje vlastite kulture doprinosi jačanju kulturnog identiteta i dostojanstva;
VIII-B.5	razlike među kulturama treba posmatrati kao prilike za učenje i kao izazove za međusobno razumijevanje i napredak;
VIII-B.6	poštovanje i promovisanje drugih kultura doprinosi objezbjeđivanju poštovanja vlastite kulture od strane drugih.

Nastavni program obuhvata i relevantne kompetencije sljedećih transverzalnih oblasti Nacionalnih standarda:

Digitalna pismenost

	<i>Učenik/učenica zna i umije:</i>
IV-A.1	da istražuje i uporedi mogućnosti poznatih i novih digitalnih uređaja i samostalno procjenjuje, bira i koristi one koji su najpogodniji za konkretnu potrebu i situaciju;
IV-A.2	da procijeni kada i na koji način za rješavanje nekog zadatka/problema je neophodna efektivna upotreba IKT, da odabere i instalira programe koji su mu/joj potrebni, da koristi programe zaštite i da rješava rutinske probleme u funkcionisanju digitalnih uređaja i mreža;
IV-A.3	da koristi različite načine ograničavanja i bezbjednog čuvanja i dijeljenja sadržaja na različitim uređajima i mrežama u digitalnom okruženju
IV-A.4	da u saradnji sa drugima analizira problem, razvije ideju i plan za njegovo istraživanje i rješenje i planira kada i za šta koristiti IKT;
IV-A.5	da odredi koje su mu/joj informacije potrebne, da pronade, odabere i preuzme digitalne podatke, informacije i sadržaj i da procjeni njihovu relevantnost u odnosu na konkretnu potrebu i pouzdanost izvora;
IV-A.6	da bira i koristi različite alate za obradu podataka, analizira podatke i prezentuje ih na različite načine, poštujući pravila korišćenja.
IV-A.7	da izabere i koristi odgovarajuće IKT alate za komunikaciju, da bezbjedno dijeli informacije, da kontaktira i saraduje sa drugima na onlajn projektima, u društvenim aktivnostima ili za vlastite potrebe;
IV-A.8	da koristi digitalne sadržaje, obrazovne i društvene mreže i digitalne oblake na bezbjedan i odgovoran način;
IV-A.9	da u komunikaciji sa drugima u multikulturalnom digitalnom prostoru poštuje različite učesnike i prati pravne, kulturne i etičke norme ponašanja u digitalnom prostoru.
	<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>
IV-B.1	digitalna pismenost je neophodna za svakodnevni život – olakšava učenje, život i rad, doprinosi širenju komunikacije, kreativnosti i inovativnosti, nudi različite mogućnosti za zabavu;
IV-B.2	neodgovorna i nespretna upotreba IKT-a ima posljedice i može donijeti rizike za pojedinca ili društvo;
IV-B.3	potencijali IKT će se povećati i treba ih pratiti i koristiti, ali i da postoji kritički odnos prema pouzdanosti, povjerljivosti i utjecaju podataka i informacija koji su dostupni putem digitalnih uređaja.;
IV-B.5	informacije dostupne u digitalnom prostoru treba koristiti etički, prema definisanim pravilima, i za dobrobit ljudi;
IV-B.6	mora se postovati pravo intelektualne svojine proizvođača dostupnih na digitalnim mrežama.

Lični i socijalni razvoj

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
V-A.4	da procijeni vlastite sposobnosti i dostignuća (uključujući snage i slabosti) i da na osnovu toga odredi prioritete koji će omogućiti njegov razvoj i napredovanje;
V-A.5	da prepozna emocije kod sebe i kod drugih, da uoči posljedice vlastitih emocionalnih reakcija u različitim situacijama i da koristi odgovarajuće strategije za suočavanje sa emocijama;
V-A.6	da postavlja ciljeve za učenje i lični razvoj i da radi na prevazilaženju izazova koji se javljaju na putu njihovog ostvarenja;

V-A.7	da koristi vlastita iskustva da olakša učenje i prilagodi vlastito ponašanje u budućnosti;
V-A.8	da svoje vrijeme organizuje na način koji će mu omogućiti da efikasno i efektivno ostvaruje postavljene ciljeve i zadovoljava vlastite potrebe;
V-A.9	da predvidi posljedice svojih postupaka i postupaka drugih za sebe i druge;
V-A.10	da primjenjuje etičke principe kada vrednuje ispravno i loše u svojim i tuđim postupcima i da ispolji vrlinske karakterne osobine (kao što su: poštenje, pravičnost, poštovanje, strpljenje, briga, pristojnost, zahvalnost, odlučnost, hrabrost i samodisciplina);
V-A.11	da djeluje samostalno, sa punom sviješću od koga, kada i kako može da zatraži pomoć;
V-A.13	da komunicira sa drugima i da se na odgovarajući način predstavi situaciji;
V-A.14	da aktivno sluša i odgovara na odgovarajući način, pokazujući empatiju i razumijevanje za druge i izražavajući vlastite brige i potrebe na konstruktivan način;
V-A.15	da saraduje sa drugima u ostvarivanju zajedničkih ciljeva, dijeleći vlastita gledišta i potrebe sa drugima i imajući u vidu gledišta i potrebe drugih;
V-A.16	da prepozna probleme u odnosima sa drugima i konstruktivno pristupa rješavanju sukoba, poštujući prava, potrebe i interese svih uključenih strana;
V-A.17	da traži povratnu informaciju i podršku za sebe, ali i da pruži konstruktivnu povratnu informaciju i podršku u korist drugih.
	<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>
V-B.2	ostvarivanje vlastitog identiteta doprinosi jačanju samopouzdanja i ličnom razvoju;
V-B.3	vlastita postignuća i blagostanje u velikoj mjeri zavise o radu koji sam/sama ulaže i rezultatima koji sam / sama postiže;
V-B.4	da svaka njegov/njen postupak ima posljedice za njega/nju i/ili njegovu/njenu okolinu;
V-B.5	da li će problemi biti riješeni, odnosno da li će se sukobi riješiti, zavisi od načina na koji se pristupa rješavanju problema i rješavanju konflikata;
V-B.7	inicijativnost, upornost, istrajnost i odgovornost važni su za sprovođenje zadataka, postizanje ciljeva i prevazilaženju izazova u svakodnevnim situacijama;
V-B.8	interakcija sa drugima je dvosmjerna - kao što on ima pravo tražiti od drugih da mu/joj omoguće da budu zadovoljni svojim vlastitim interesima i potrebama, tako da je on/ona odgovoran dati prostor drugima da zadovolje svoje interese i potrebe;

REZULTATI UČENJA

Tema: **SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE MUZIKE**

Ukupno časova: 22 časa

Rezultati učenja:

Učenik/učenica zna i/ili je u stanju da:

1. identifikuje i razlikuje muzičke kompozicije iz različitih žanrova (klasična muzika, narodna muzika, popularna muzika);
2. identifikuje i razlikuje narodne pjesme različitog sadržaja i porijekla iz različitih etničkih zajednica iz Sjeverne Makedonije;
3. razlikuje različite vrste glasova, vokalne sastave i horove i prepoznaje ih u vokalnoj muzici koju čuje;

4. razlikuje i kategoriše žičane muzičke instrumente i prepoznaje ih u instrumentalnoj muzici koju sluša;
5. prepoznaje elemente muzičkih formi i objašnjava njihovu povezanost sa karakterom slušanih djela;
6. iznosi i argumentuje vlastiti stav o slušanim djelima različitih žanrova na osnovu stečenih znanja i iskustava.

Učenik/učenica će razvijati:

7. vlastite kriterijume za estetsko vrednovanje slušane muzike.

Sadržaji (i pojmovi):	Standardi za ocjenjivanje:
<ul style="list-style-type: none"> ● Muzički žanrovi: klasična, narodna, popularna muzika (klasična muzika, narodna muzika, pop, rok, bossa nova, big bend, swing i drugi žanrovi popularne muzike) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Identifikuje žanr muzičke kompozicije koja se sluša. ● Navodi po tri primjera iz klasične, narodne i popularne muzike. ● Upoređuje karakteristike različitih muzičkih žanrova i muzičkih kompozicija. ● Izražava i argumentuje lični utisak o kompozicijama iz različitih muzičkih žanrova. ● Navodi primjere primjene muzike u različite svrhe i u različitim prostorima i uslovima-
<ul style="list-style-type: none"> ● Duvački instrumenti (drveni duvački instrumenti: flauta, pikolo, oboa, engleski horna, klarinet, bas klarinet, saksofon, fagot, kontrafagot; limeni duvački instrumenti: horna, truba, trombon, tuba; duvački orkestar i orkestar; narodni duvački instrumenti: gajda, zurla, kaval, šupeljka, duduk, dvojanka, drombulja) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Po zvuku i izgledu identifikuje najmanje tri drvena duvačka, tri limena duvačka instrumenta i tri narodna duvačka instrumenta. ● Opisuje duvačke instrumente prema materijalu izrade, izgledu i ulozi u instrumentalnim sastavima. ● Duvačke instrumente kategoriše po zvuku, izgledu, načinu sviranja i ulozi u instrumentalnim sastavima. ● Slušno prepoznaje najmanje pet duvačkih instrumenata u različitim izvođačkim sastavima.
<ul style="list-style-type: none"> ● Tradicionalna narodna kola (kolo, muška kola, zenska kola, mešana kola, povorka, lesa, katedralni ples, ritualna kola, muška povorka, ženska povorka, svadbeni ciklus) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Identifikuje i opisuje osnovne karakteristike kola i način izvođenja. ● Kategorizira kola prema izvedbi i svrsi. ● Navodi sličnosti i razlike u kolima (plesovima) etničkih zajednica u našoj zemlji. ● Navodi karakteristike (kola (plesova) koji se izvode u susjednim zemljama.
<ul style="list-style-type: none"> ● Muzičke forme: rondo, tema sa varijacijama, složena trodelna forma (hor, epizoda, tema, varijacija, ABA forma, marš, menuet, valcer, mazurka) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Navodi elemente rondo, temu sa varijacijama i složenu trodjelnu formu. ● Razlikuje slušno osnovne dijelove rondo, temu sa varijacijama i složenu trodjelnu formu. ● Upoređuje marš, menuet, valcer i mazurku prema njihovim muzičkim karakteristikama (metar, ritam, tempo, oblik, karakter, namjena). ● Izrađuje i objašnjava šematski prikaz rondo, temu sa varijacijama i složenu trodjelnu formu sa njihovim elementima u slušanim muzičkim primjerima.

- **Usmjereno slušanje muzičkih djela** (naziv djela, kompozitor, žanr, izvođačka kompozicija, tempo, dinamika, muzički karakter, elementi muzičke forme)

- Imenuje muzičko djelo i izražajna sredstva odgovarajućim muzičkim terminima.
- Prepoznaje izvođačku kompoziciju i elemente muzičke forme u muzičkom djelu.
- Upoređuje muzička izražajna sredstva, izvođačku kompoziciju i muzičku formu sa njenim elementima u muzičkim djelima.
- Izražava i argumentuje lični utisak o muzičkom djelu i izvođenju.

Primjeri za aktivnosti:

- Kroz prezentaciju i slušanje muzičkih primjera kompozicija iz različitih žanrova, učenici identifikuju žanr muzičke kompozicije koju su čuli, razlikuju i upoređuju različite žanrove i navode po tri kompozicije iz svakog muzičkog žanra. Učenici kreiraju časopis za slušanje muzike u koji zapisuju kompozicije koje slušaju i kratke bilješke o njihovom žanru i karakteristikama; prave listu omiljenih kompozicija iz različitih muzičkih žanrova itd.
- Nastavnik podstiče učenike da razgovaraju o primjeni muzike u različite svrhe u različitim prostorima i uslovima, kao na primjer: gdje se muzika susreće u našoj sredini; gdje se obično održavaju koncerti raznih žanrova; kakva je uloga muzike u filmovima, pozorišnim predstavama, televizijskim i radio emisijama, reklamama, džinglovima, video igricama, sadržajima na društvenim mrežama, zabavama, proslavama i još mnogo toga.
- Kroz audio-vizuelni prikaz različitih muzičkih primjera instrumentalne muzike iz različitih žanrova gdje se kao prateći i solistički instrumenti pojavljuju duvački instrumenti – drveni i limeni, nastavnik upoznaje učenike sa ovim instrumentima. Učenici pažljivo slušaju, identifikuju i opisuju duvačke instrumente, pokazuju znanje o njima i kategorišu i prepoznaju ih po zvuku, izgledu, stilu sviranja, žanru i ulozi u instrumentalnim sastavima.
- Nastavnik organizuje posjetu času – susret sa izvođačem nekog od muzičkih instrumenata o kojima uče. Učenici postavljaju pitanja koja su prethodno pripremili o instrumentu i muzici koju izvodi.
- Nastavnik upućuje učenike da naprave prezentaciju da pokažu podjelu duvačkih instrumenata na grupe i podgrupe. Učenici mogu da koriste nazive instrumenata i grupa i fotografije/slike (Tehnika grozd, pametne mape i drugi digitalni alati).
- Učenici upisuju nazive svih proučavanih instrumenata na kartice. Zatim ih razvrstavaju u grupe i podgrupe.
- Kroz audio zapise/video zapise nastavnik prezentuje narodna kola po sastavu, karakteru i porijeklu, kola i plesovi karakteristični za različite etničke zajednice koje žive u RS Makedoniji, kao i kola i plesovi naroda susjednih zemalja. Učenici sagledavaju i opisuju osnovne karakteristike kola i plesova, način izvođenja, kategorišu ih prema izvedbi i namjeni i upoređuju.
- Nastavnik predstavlja dva video primjera kola različitih naroda i upućuje učenike da naprave Venov dijagram za sličnosti i razlike između dva primjera (ritam, melodija, način sviranja, kostimi itd.). Aktivnost se može obaviti u više grupa kako bi se obuhvatilo više primjera. Na kraju aktivnosti učenici iznose svoje nalaze i zaključke.
- Nastavnik predstavlja primere elemenata ronda (hor, epizoda), teme sa varijacijama (tema, varijacija) i složenog trodjelnog oblika (ABA dijelovi). Zatim prezentuje audio zapise rondo, temu sa varijacijama i složenom trodjelnom formom, a učenici naglas razlikuju osnovne dijelove rondo, temu sa varijacijama i složenu trodjelnu formu. Učenici u muzičkim primjerima koje slušaju kreativno konstruišu šematski prikaz rondo, temu sa varijacijama i složenu trodjelnu formu sa njenim elementima, gdje demonstriraju cijelu formu sa njenim manjim dijelovima. Učenici diskutuju i

upoređuju dijelove u rondou, temu sa varijacijama i složenu trodjelnu formu u datim muzičkim primjerima, prema veličini i razlikama/sličnostima muzičkog materijala.

- Nastavnik pravi kartice sa dijelovima kompozicije. Učenici slušaju kompoziciju i poređaju kartice po pravilnom redoslijedu.
- Nastavnik podstiče učenike da kroz izlaganje odgovarajućih primjera navedu karakteristike marša, menueta, valcera i mazurke. Učenici diskutuju o metru, ritmu, tempu, obliku, karakteru, svrsi primjera koje čuju.
- Učenici slušaju kompoziciju nekoliko puta, fokusirano i pažljivo, od početka do kraja. Kroz različite oblike i metode rada, pri svakom ponovnom slušanju, učenici prepoznaju različita muzička izražajna sredstva i imenuju ih stručnim izrazima, navode naslov i kompozitora, prepoznaju izvođačku kompoziciju i muzičku formu sa njenim elementima u muzičkom dijelu, upoređuju muzička izražajna sredstva, izvođačku kompoziciju i muzičku formu sa njenim elementima.
- Nastavnik priprema nastavni listić (Tabelu pojmova) u kome su navedeni svi segmenti na koje učenici treba da obrate pažnju prilikom slušanja kompozicije. Učenici popunjavaju tabelu slušajući kompoziciju nekoliko puta.

Smjernice za nastavnika:

- *Preporučuje se kroz van nastavne aktivnosti posjećivanje koncerata klasične i narodne muzike u vezi sa izučavanim sadržajima, a zatim razgovor o stečenim utiscima, iskustvima i znanjima na času.*
- *Proučavanje muzičkih formi nije cilj, već sredstvo za efikasno slušanje i razumijevanje muzike. Zato je potrebno oslušivati i upoznati cijelu kompoziciju, a istovremeno sagledati osnovne dijelove forme. Dok sluša kompoziciju, učenik prati obrazac formulara, koji je prethodno izradio nastavnik (na tabli, na hameru ili u digitalnom obliku).*

Tema: **MUZIČKA PISMENOST I IZVOĐAČKE AKTIVNOSTI**

Ukupno časova: 14 časova

Rezultati učenja:

Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna:

1. vizuelno i slušno razlikovati a- moll skalu – harmonski i melodijski tip, objasniti njihove elemente i koristiti ih pjevanjem/sviranjem jednostavnih jednoglasnih i dvoglasnih pjesama i vježbi i dvoglasnih kanona koristeći notni zapis;
2. da imenuje i vizuelno prepozna intervale u notnom zapisu;
3. da prepozna slušne karakteristične ritmičke figure u muzičkim primjerima;
4. da pjeva/svira jednoglasne i dvoglasne pjesme različite po žanru, karakteru i sadržaju i jednostavne dvoglasne kanone po sluhu uz pravilnu primjenu elemenata vokalne/instrumentalne tehnike i prateći dirigentske znakove nastavnika;
5. da se kreativno izražava kroz muziku i kroz povezivanje muzike sa drugim oblicima umjetničkog izražavanja.
6. da koristi aplikacije za pisanje nota koristeći elemente muzičke pismenosti.

Sadržaj (i pojmove):

- Skale i intervali

Standardi za ocjenjivanja:

- Prepoznaje i zapisuje u petoliniju d2 i e2, povicilicu/diez i razriješnicu/bekar.

<p>(tonovi d2 i e2; a-moll skala – harmonska vrsta, a-moll skala – melodijska vrsta, povicilica/diez, razriješnica/bekar; intervali: prima, sekunda, terca, kvarta, kvinta, seksta, septima, oktava)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Navodi intervale sortirane po veličini. • Zapisuje i upoređuje a- moll skalu (harmonsku i melodijsku vrstu) i njene elemente. • Analizira intervale u snimljenoj melodijskoj vježbi i gradi ih od zadatog tona.
<ul style="list-style-type: none"> • Note i pauze (šesnaestina nota i pauza, punktirani ritam kao osmina sa tačkom-šesnaestina) 	<ul style="list-style-type: none"> • Slušno prepoznaje punktirani ritam (osmina sa tačkom-šesnaestina). • Prepoznaje sve naučene vrijednosti nota u notnom tekstu. • Izvodi parlatu mjerenjem vremena ritmičkih vježbi sa svim naučenim notnim vrijednostima. • Kreira ritmičke vježbe sa svim naučenim notnim vrijednostima.
<ul style="list-style-type: none"> • Pjevanje (opseg a – d2) i sviranje na dječijim muzičkim instrumentima (grupno i kolektivno muzičko izvođenje, dirigentski znaci, međusobno slušanje, intonacija i ritam, dikcija i artikulacija teksta) 	<ul style="list-style-type: none"> • Učestvuje u grupnom i kolektivnom izvođenju po sluhu, pravilnom dikcijom i artikulacijom teksta/tehnike izvođenja. • Pjeva/svira po sluhu jednoglasne i dvoglasne primjere samostalno/u grupi koristeći muzička izražajna sredstva. • Pjeva/svira po sluhu jednoglasne i dvoglasne primjere koristeći muzička izražajna sredstva, sa pravilnom intonacijom i ritmom, prema dirigentskim znakovima. • Pjeva/svira jednostavne primjere po notnom zapisu koristeći muzička izražajna sredstva, sa pravilnom intonacijom i ritmom, prema dirigentskim znakovima.
<ul style="list-style-type: none"> • Kreativno muzičko izražavanje (stvaranje, plesanje, priče o muzici, muzičke impresije, muzičke igre, dramatisacija) 	<ul style="list-style-type: none"> • Učestvuje u zajedničkim kreativnim muzičkim aktivnostima. • Parafrazira određene muzičke obrasce u vlastitom stvaralačkom izrazu. • Stečeno znanje primjenjuje u vlastitom kreativnom muzičkom izražavanju. • Stvara vlastite primjere kreativnog izražavanja koji povezuju muziku sa drugim oblicima umjetničkog izražavanja.
<ul style="list-style-type: none"> • Aplikacije za pisanje note (primjena naučenih pojmova u notnoj aplikaciji) 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje note po visini i trajanju, tempu i dinamici u aplikaciji za note. • Objašnjava koncepte naučene u aplikaciji za pisanje nota. • Primjenjuje aplikaciju za pisanje nota unošenjem notnog teksta sa odgovarajućim znacima. • Kreira kratke muzičke fraze u aplikaciji za pisanje nota.
<p>Primjeri aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kroz različite muzičke primjere, vizuelno i slušno, učenici se upoznaju sa a - moll skalom – harmonskom i melodijskom vrstom, sa njihovim elementima, razlikama i sličnostima među njima i koriste ih pjevanjem/sviranjem jednostavnih jednoglasnih i dvoglasnih pjesama i vježbi i dvodjelni kanoni koristeći notni zapis. Učenici zapisuju a- moll skalu (harmonska i melodijska vrsta) i njene elemente. 	

- Nastavnik upoznaje učenike sa tonovima d2 i e2 i sa povislicom/diez i razriješnicom/bekar, a učenici ih prepoznaju i zapisuju u petolinije. Nastavnik upućuje učenike da u muzičkom primjeru prepoznaju tonove d2 i e2 i ostale proučene tonove, povisilica i razriješnica. Učenici se podstiču da kreiraju jednostavne melodijske vježbe koristeći naučene tonove i izvode ih samostalno i u grupi.
- Nastavnik tri puta zapisuje a- moll skalu (prirodni oblik) i upućuje učenike da zajedno izgrade tri vrste molske skale (prirodnu, harmonsku i melodijsku vrstu), tako što će prvo uočiti zajedničke elemente (isti početni i završni ton, jednak donji tetrakord i polu stepen unutar njega), a zatim i razlike (gornji tetrakord, podignuta stopala, različiti polu stepeni).
- Učenici upoznaju termin interval i intervale: prima, sekunda, terca, kvarta, kvinta, seksta, septima, oktava. Učenici navode intervale i poređaju ih po veličini, vizuelno prepoznaju intervale u snimljenoj melodijskoj vježbi i grade intervale od zadanog tona.
- Nastavnik priprema nastavne listove i usmjerava učenike koji treba da rasporede intervale po redosljed/veličini, grade intervale od zadanog tona i prepoznaju intervale u notnom tekstu. Takođe, nastavnik može pripremiti ili naznačiti digitalni sadržaj za intervale.
- Različitim tehnikama učenici upoznaju note po dužini i trajanju (četvrtina sa tačkom, polovina sa tačkom, šesnaestina nota i pauza, punktirani ritam – osmina sa tačkom-šesnaestina). Učenici kroz različite vježbe prepoznaju u notnom tekstu četvrtinu sa tačkom, polovinu sa tačkom, šesnaestinu notu i pauzu, punktirani ritam (osmina sa tačkom-šesnaestina), izvode parlato sa taktovima ritmičke vježbe sa četvrtinom sa tačkom, polovinom sa tačkom, šesnaestinom note i pauze, slušno prepoznaju punktirani ritam (osmina sa tačkom-šesnaestina), stvaraju ritmičke vježbe sa četvrtinom sa tačkom, polovinom sa tačkom, šesnaestinom note i pauzom, punktirani ritam (osmina sa tačkom-šesnaestina).
- Nastavnik podstiče učenike da prepoznaju naučene ritmičke vrijednosti (četvrtina sa tačkom, polovina sa tačkom, šesnaestina nota i pauza, punktirani ritam - osmina sa tačkom-šesnaestina) u notnom tekstu, da izvedu parlato i prepoznaju ih slušno u muzičkim primjerima.
- Nastavnik iznosi muzičke primjere (narodna pjesma, dječija pjesma, narodna pjesma, umjetnička pjesma, kanon, dvoglasna pjesma/vježba, melodijska vježba) odgovarajućeg vokalnog opsega a – d2, raspjevava učenike uz odgovarajuće tehničke vježbe, a zatim učenici učestvuju u zajedničkom izvođenju po sluhu, izvode po sluhu jednoglasne pjesme i vježbe, jednostavne dvoglasne kanone i dvoglasne pjesme/vježbe samostalno/u grupi, pjevaju/sviraju po sluhu jednoglasne pjesme i vježbe, jednostavni dvoglasni kanoni i dvoglasne pjesme/vježbe sa pravilnim pjevačkim stavom/pravilnim načinom sviranja i primjenom muzičkih izražajnih sredstava.
- Nastavnik upućuje učenike u čitanje i izvođenje po notnom zapisu: komentarisanje notnog zapisa, čitanje parlata, sviranje po notnom zapisu/pjevanje po notnom zapisu sa solmizacijom, pjevanje uz tekst, primjena pravilne vokalne/instrumentalne tehnike i muzičkih izražajnih sredstava. Učenici izvode ritmičke vježbe i pjevaju/sviraju pjesme i vježbe u opsegu a – d2 koristeći notni zapis.
- Različitim tehnikama, oblicima i metodama rada učenici učestvuju u zajedničkim kreativnim muzičkim aktivnostima, parafraziraju određene muzičke modele u vlastitom stvaralačkom izrazu, primjenjuju stečena znanja u sopstvenom kreativnom muzičkom izrazu, nude ideje za nastupe koji povezuju muziku sa drugim načinima kreativnog izražavanja.
 - Nastavnik osmišljava aktivnost „U duhu menueta” u koju će integrisati nekoliko proučanih sadržaja: iznosi muzički primjer menueta, priča o kompoziciji, od kojih instrumenata se izvodi, zajedno opažaju oblik i punktiranom ritmu. Zatim plešu prema osnovnim pravilima, obraćajući pažnju na ritam, punktirani ritam i različite pokrete u A, B i ponovo A dionici. Sličan metod se može koristiti za marš, valcer, mažurku i druge plesove.
- Nastavnik podstiče učenike da izvode aktivnosti, zajedno, u grupi i samostalno. Učenici učestvuju u izvođenju pjesama po sluhu, notnom zapisu, sviranju DMI i primjenjuju elemente vokalne tehnike/pravilnog načina sviranja primjenom naučenih sadržaja i pojmova. Posebna pažnja se

poklanja intonaciji pri pjevanju, koristeći različite metode i vježbe u tu svrhu. Učenici su usmjereni da pravilno pjevaju na jednostavnim dvodjelnim vježbama.

- Nastavnik podstiče učenike da grupno pripremaju izvođačke aktivnosti (pjevanje, sviranje i igranje) i da uz međusobno ocjenjivanje izaberu najbolju predstavu. Štaviše, aktivnost se može nastaviti između različitih odjeljenja. Ove predstave takođe mogu biti tematske sa različitim muzičkim žanrovima.
- Kroz slušanje, pjevanje i pokret učenici upoznaju karakteristike makedonskih narodnih igara (kola), igara (kola) različitih etničkih zajednica iz Republike Makedonije, kao i igre (kola) susjednih zemalja.
- Nastavnik upućuje učenike da naprave koreografiju u kojoj će pokretom prikazati muzički oblik kompozicije (npr. rondo: refren sa istim pokretom pri svakom pojavljivanju, a epizode sa različitim pokretom).
- Učenici se podstiču da naprave dramaturgiju kompozicije koju su slušali, kojom će pokazati njen karakter (izraditi tekst, kostime, pantomimu, pokret).
- Učenici se podstiču da pronađu muziku različitih žanrova kao muzičku podršku za različite književne tekstove koji odgovaraju karakteru likova, stilu, jeziku i drugim odlikama teksta.
- Učenici se upućuju da naprave video zapis koji će na kreativan način prikazati formu i karakter kompozicije. Video se može napraviti od prethodno napravljenih crteža, ilustracija i fotografija, a kompozicija će se koristiti kao muzička podloga.
- Učenici se u ulozi muzičkih novinara podstiču da kreiraju novinarski izvještaj u kome će obuhvatiti sve proučavane sadržaje zastupljene u slušanoj kompoziciji i za druge teme i sadržaje po sopstvenom izboru, iznoseći vlastita iskustva i lični stav.
- Nastavnik upućuje učenike kako da koriste aplikacije za pisanje bilješki na digitalnim uređajima (zajedno – pametna tabla ili pojedinačno – tablet, mobilni uređaj). Pošto se u aplikacije mogu unijeti svi naučeni pojmovi (tonovi, takt, trajanje, tempo i dinamika), učenici imaju priliku da čuju napisano i otpjevaju po notama. Nastavnik može koristiti programe po svom izboru, prema uzrastu učenika.

Smjernice za nastavnika:

- *Izučavanje skala, a posebno intervala, nije samo sebi cilj i trebalo bi da se odvija u bliskoj vezi sa primjerima koji se čuju, povezujući teme iz poznatih melodija, kao i pri pjevanju i sviranju po notnom listu sa prethodnim objašnjenjem.*
- *Nastavni sadržaj Pjevanje i sviranje na dječijim muzičkim instrumentima ostavlja mogućnost formiranja hora i orkestra, kao i drugih izvođačkih ansambala, na nivou odjeljenja, razreda, škole.*
- *Kreativne aktivnosti učenika treba da se zasnivaju na afinitetima i individualnim karakteristikama učenika i nastavnika i da se prilagođavaju postojećim uslovima rada u školi.*

INKLUZIVNOST, RODOVA RAVNOPRAVNOST/SENZITIVNOST, INTERKULTURALNOST I MEĐUPREDMETNA INTEGRACIJA

Nastavnik obezbeđuje inkluzivnost uključivanjem svih učenika u sve aktivnosti tokom časa. Istovremeno, omogućava svakom djetetu da bude kognitivno i emocionalno angažovano korišćenjem odgovarajućih metodičkih pristupa (individualizacija, diferencijacija, timski rad, podrška odjeljenskog). U radu sa učenicima sa smetnjama u razvoju primjenjuje individualni obrazovni plan (sa prilagođenim rezultatima učenja i standardima ocjenjivanja) i kad god je to moguće koristi dodatnu podršku drugih ljudi (lični i obrazovni asistenti, obrazovni medijatori, volonteri tutori i profesionalci iz škola sa resursnim centrom). Redovno prati sve učenike, posebno one iz osjetljivih grupa, kako bi blagovremeno uočio poteškoće u učenju, ohrabrio ih i podržao u postizanju rezultata učenja.

U toku realizacije aktivnosti nastavnik se podjednako odnosi i prema dječacima i prema djevojčicama, vodeći računa da im ne dodjeljuje rodno stereotipne uloge. Prilikom formiranja radnih grupa nastoji se osigurati ravnoteža u pogledu polova. Prilikom odabira dodatnih nastavnih materijala koristi ilustracije i primjere koji su rodno i etnički/kulturno osjetljivi i podstiču rodnu ravnopravnost, odnosno promovišu interkulturalnost.

Kad god je to moguće, nastavnik koristi integraciju tema/sadržaja/koncepta u planiranju i realizaciji nastave. Integracija omogućava studentima da inkorporiraju perspektive drugih predmeta u ono što proučavaju u ovom predmetu i da povežu znanja iz različitih oblasti u cjelinu.

OCJENJIVANJE POSTIGNUĆA UČENIKA

Da bi učenicima omogućio postizanje očekivanih standarda ocjenjivanja, nastavnik kontinuirano prati aktivnosti učenika tokom nastave i učenja i prikuplja informacije o napredovanju svakog učenika. Za učešće u aktivnostima učenici dobijaju povratnu informaciju u kojoj se ukazuje na stepen uspješnosti u realizaciji aktivnosti/zadatka i daju se pravci za unapređenje (formativno ocjenjivanje). U tu svrhu nastavnik ih prati i ocjenjuje:

- usmeni odgovori na pitanja nastavnika,
- učešće i uspjeh u izvođenju izvođačkih aktivnosti (pravilna primjena tehnike izvođenja i poznavanje muzičke pismenosti pri grupnom i kolektivnom muziciranju),

- učešće i uspjeh u aktivnostima za razumijevanje slušane muzike i kreativno muzičko izražavanje,
- radovi (ilustracije, prezentacije, šematski prikazi, projekti, itd.),
- odgovori na kvizove (kratke testove) koji su dio nastave.

Sumativno ocjenjivanje se izvodi kroz različite tehnike formativnog i sumativnog ocjenjivanja. Svakog tromjesečja, polugodišta i na kraju školske godine učenik dobija brojčanu sumativnu ocjenu.

Početak implementacije nastavnog programa	školska 2024/2025 godina
Institucija/nosilac programa	Biro za razvoj obrazovanja
Saglasno članu 30, stav 3 iz Zakona za osnovno obrazovanje („Službeni list Republike Sjeverne Makedonije“ br. 161/19 i 229/20) ministar za obrazovanje i nauku donio je nastavni program iz <i>Muzičkog obrazovanja</i> za VII razred.	br. _____ _____ godina <div style="text-align: center;">Ministar za obrazovanje i nauku, Doc. Dr. Jeton Shaqiri</div> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/>